

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **M. V.**, zast. Mgr. Janem Bučkem, advokátem, se sídlem Zátíší 3501, Frýdek - Místek, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**, se sídlem 28. října 117, Ostrava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 9. 2014, č. j. MSK 112770/2014, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2015, č. j. 19 A 12/2014 - 26,

t a k t o :

Věc **se postupuje** rozšířenému senátu.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předcházející řízení

Rozhodnutím Magistrátu města Frýdku – Místku ze dne 24. 7. 2014, č. j. MMFM 92743/2014, byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupků podle § 125c odst. 1 písm. d) a k) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění zákona č. 233/2013 Sb. (dále jen „zákon o silničním provozu“). Přestupků se měl dopustit tím, že dne 23. 5. 2014 v 17:30 hodin na ulici 28. října ve Frýdku – Místku řídil motorové vozidlo BMW rz X, aniž s sebou měl řidičský průkaz, a přes výzvu policisty se odmítl podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebyl ovlivněn alkoholem, „*ačkoliv takové vyšetření nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví*“. Rozhodnutím mu byla uložena pokuta ve výši 25 000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu 12 měsíců. Podané odvolání žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí zejména uvedl, že na základě výpovědí obou zasahujících policistů považuje za prokázané, že přestupce byl vyzván k podstoupení odborného lékařského vyšetření. Jeho odmítnutí podrobit se takovému vyšetření pak dovedl z oznámení sepsaného dne 23. 5. 2014, kde se uvádí, že přestupce „*[n]ásledný odběr žilní krve nebo moči odmítl*“, což je též stvrzeno jeho podpisem.

Krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku vyslovil, že výsledky dechové zkoušky provedené analyzátozem alkoholu v dechu zavdaly důvodné podezření, že žalobce řídil vozidlo pod vlivem alkoholu. Zdůraznil povinnost řidiče plynoucí z § 5 odst. 1 písm. f), g) zákona

o silničním provozu podrobit se na výzvu policisty vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou než alkoholem. Postup pak je upraven v § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 379/2005 Sb.“), podle něhož je osoba vykonávající činnost uvedenou v odst. 1, u níž se lze důvodně domnívat, že ji vykonává pod vlivem alkoholu, povinna podrobit se orientačnímu a odbornému vyšetření zjišťujícímu obsah alkoholu; splňuje-li orientační vyšetření dechovou zkouškou podmínky stanovené zvláštním předpisem, odborné lékařské vyšetření se neprovede. Vzhledem k tomu, že v daném případě byla odchylka mezi výsledky jednotlivých měření větší než 10%, nebylo možné uznat výsledek dechové zkoušky pro správní řízení. Jestliže naměřená hodnota současně byla větší než nula, což nasvědčovalo výskytu určitého množství alkoholu v organismu žalobce, pak výsledky orientační dechové zkouška zcela důvodně vynesly pochybnosti o tom, zdali před řízením motorového vozidla nepožil alkoholické nápoje a nebyl při řízení vozidla pod jeho vlivem. Proto bylo potřeba získané výsledky ověřit provedením odborného lékařského vyšetření. Žalobcova námitka o doznání k požití alkoholu před jízdou proto není důvodná; výzva zasahujících policistů k podrobení se lékařskému vyšetření byla oprávněná a souladná se zákonem.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

Proti rozsudku krajského soudu brojí žalobce jako stěžovatel kasační stížností, jíž se domáhá zrušení napadeného rozsudku z důvodů uvedených v ustanoveních § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel má za to, že v posuzovaném případě svým jednáním nenaplnil skutkovou podstatu přestupku dle § 125c odst. 1 písm. d) zákona o silničním provozu, neboť neodmítl podrobit se vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem. Naopak vyšetření se podrobil, jelikož dobrovolně podstoupil dechovou zkoušku a doznal se k požití alkoholu před jízdou. Celou záležitost považuje za nedorozumění, které má pro něj nedůvodně nepříznivé následky. Lékařské vyšetření spočívající v odběru biologického materiálu za účelem zjištění ovlivnění alkoholem mu bylo ze strany zasahujících policistů prezentováno jako fakultativní alternativa pro případ, že by s výsledky dechové zkoušky nesouhlasil. Vzhledem k těmto skutečnostem, k časové náročnosti lékařského vyšetření a k tomu, že byl nachlazen, což zasahujícím policistům sdělil, nepovažoval lékařské vyšetření za nezbytné, zejména když požití alkoholu doznal. Pokud by však byl poučen o důsledcích odmítnutí, lékařskému vyšetření by se podrobil. Nepodstoupením vyšetření se tak dopustil přísněji trestného skutku, aniž by si toho byl vědom. Dále poukazuje na znění § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. a domnívá se, že nebyly splněny podmínky k výzvě k odbornému lékařskému vyšetření, neboť se podrobil dechové zkoušce. Ostatně ani ze strohého záznamu policistů sepsaného na místě nemohl seznat, že se dopustil přestupku tím, že odmítl lékařské vyšetření. Navrhl zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení, event. i zrušení obou správních rozhodnutí.

Žalovaný odkázal na své vyjádření v řízení o žalobě.

pokračování

III. Dosavadní judikatura Nejvyššího správního soudu

V rámci předběžného posouzení věci druhý senát Nejvyššího správního soudu seznal, že rozhodnutí o kasační stížnosti brání nejednotná judikatura tohoto soudu vztahující se k provedení odborného vyšetření; za takové situace je nezbytné postoupení věci rozšířenému senátu podle § 17 odst. 1 s. ř. s.

Jedná se o tato rozhodnutí:

Desátý senát tohoto soudu v rozsudku ze dne 9. 4. 2014, č. j. 10 As 12/2014 - 35, posuzoval případ řidiče, který se dne 11. 11. 2009 při nedostatečné funkčnosti přístroje k měření alkoholu v dechu odmítl podrobit lékařskému vyšetření. V rozsudku vyslovil, že není podstatná ochota řidiče k podrobení se dechové zkoušce, ale pouze skutečnost, že byl vyzván k podrobení se lékařskému vyšetření a toto odmítl. Přitom jako důvod pro výzvu k podrobení se lékařskému vyšetření výslovně akceptoval technické problémy při provedení dechové zkoušky. S poukazem na předchozí judikaturu tohoto soudu dále uvedl, že s ohledem na jasnou dikci § 5 odst. 1 písm. f) zákona o silničním provozu, z něhož neplyne subsidiarita lékařského vyšetření k dechové zkoušce, nelze podmiňovat spáchání přestupku dodržením postupu podle § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. Stejný názor (tedy že zákon o silničním provozu a zákon č. 379/2005 Sb. jsou nezávislé právní úpravy) již dříve tento soud zaujal např. v rozsudku ze dne 23. 11. 2011, č. j. 6 Aps 3/2011 - 63, kde rovněž vyslovil, že jedinou podmínkou pro podrobení se vyšetření na ovlivnění alkoholem, je výzva policisty. Na tento rozsudek dále plně odkázal i rozsudek ze dne 23. 1. 2013, č. j. 7 Aps 9/2013 - 41.

Sedmý senát tohoto soudu v rozsudku ze dne 18. 5. 2012, č. j. 7 As 151/2011 - 77, při posuzování případu řidiče, který se dne 2. 6. 2012 odmítl podrobit lékařskému vyšetření, zda není pod vlivem jiné návykové látky, vyslovil, že k provedení orientačního vyšetření, které představuje pouze nepatrné omezení svobody pohybu řidiče a provedení jednoduchého testu přítomnosti jiné návykové látky, bez jakéhokoli zásahu do tělesné integrity řidiče, není třeba žádné důvodné domněnky podle § 16 odst. 3 zákona č. 379/2005 Sb., zatímco k lékařskému vyšetření, které omezí svobodu pohybu řidiče na delší dobu (více než několik málo jednotek minut), je naopak nezbytná existence konkrétních skutečností, které vedou k důvodné domněnce, že řidič může být ovlivněn jinou návykovou látkou. Přitom vycházel i z předchozího rozsudku tohoto soudu ze dne 11. 3. 2010, č. j. 5 As 24/2009 - 65, podle něhož výzva k podrobení se lékařskému vyšetření nesmí být projevem libovůle nebo šikany ze strany policejního orgánu. K technickým problémům při provádění dechové zkoušky ke zjištění ovlivnění alkoholem sedmý senát tohoto soudu v jiném rozsudku, a to ze dne 11. 7. 2013, č. j. 7 As 170/2012 - 24, pak uvedl, že je věcí metodiky, aby řešila i situace nejednoznačných výsledků dechové zkoušky jasným návodem dalšího postupu.

Není podstatné, že se ve skupině případů prvně uvedených jednalo o vyšetření k ovlivnění alkoholem a ve druhé skupině případů i o vyšetření ke zjištění vlivu jiné návykové látky. Jedná se o dva zásadně rozdílné názory jednak na existenci podmínek pro výzvu k podrobení se lékařskému vyšetření, a tedy i na užití zákona č. 379/2005 Sb. při zjišťování ovlivnění řidičů zapovězenými látkami, jednak k postupu při technických problémech u dechové zkoušky.

IV. Rozhodná právní úprava

Podle § 5 odst. 1 písm. f) zákona o silničním provozu je řidič povinen podrobit se na výzvu policisty, vojenského policisty, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem. Povinnost týkající se zjištění ovlivnění jinou návykovou látkou je obsahem odst. g) téhož ustanovení. V obou případech je odkazovaným zvláštním předpisem zákon č. 379/2005 Sb.

Podle § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. „*orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah alkoholu je povinna se podrobit osoba, u níž se lze důvodně domnívat, že vykonává činnosti podle odstavce 1 pod vlivem alkoholu, a dále osoba, u které je důvodné podezření, že přivedla jinému újmu na zdraví v souvislosti s požitím alkoholického nápoje. Spočívá-li orientační vyšetření zjišťující obsah alkoholu v dechové zkoušce provedené analyzátozem alkoholu v dechu, splňujícím podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, odborné lékařské vyšetření se neprovede. V případě, že osoba tento způsob orientačního vyšetření odmítne, provede se odborné lékařské vyšetření.*“ Podmínky pro vyšetření ke zjištění jiných návykových látek pak plynou z odst. 3 téhož ustanovení. Je pravdou, že podmínky nejsou zcela shodné, což plyne z vyšší spolehlivosti a vypovídací hodnoty technických prostředků ke zjištění alkoholu než ke zjištění návykových látek; to ovšem neznamená, že by lékařské vyšetření nemělo mít subsidiární povahu. Pro úplnost předkládající senát považuje za vhodné uvést, že současné znění § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. je výsledkem novelizace provedené též zákonem č. 274/2008 Sb., kdy důvodová zpráva k této novelizaci uvádí, „*že zjednodušení současného duplicitního systému orientačního a lékařského vyšetřování povinných osob je jednou z možností jak přispět k odbřemenění Policie České republiky od tzv. nepolicejních činností. Účelem sboru nastíněné změny právní úpravy tedy bylo umožnit Policii České republiky lépe alokovat své zdroje a zajistit tak uspokojivější realizaci jejího poslání, tj. zachování vnitřního pořádku a bezpečnosti (Poslanecká sněmovna, tisk č. 440/0, 5. Volební období, dostupné na www.psp.cz).*“

V. Názor předkládajícího senátu

Předkládající druhý senát nijak nezpochybňuje z konstantní judikatury plynoucí názor o možnosti policie kontrolovat ovlivnění zapovězenými látkami, stejně tak jako si je vědom judikatury k poznámkám pod čarou. Zákon č. 379/2005 Sb. sice taxativně vyjmenovává okruh subjektů, které jsou oprávněny výzvu dle § 16 odst. 2 a 3 tohoto zákona učinit (příslušník Policie České republiky, příslušník Vojenské policie, příslušník Vězeňské služby České republiky, zaměstnavatel, její ošetřující lékař, strážník obecní policie nebo osoby pověřené kontrolou osob, které vykonávají činnost, při níž by mohly ohrozit život nebo zdraví svoje anebo dalších osob nebo poškodit majetek); tento výčet ovšem nelze chápat jako samotné zakotvení oprávnění daných osob učinit výzvu bez dalšího.

Subsidiarita lékařského vyšetření k provedené dechové zkoušce plynoucí z textu § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. plně odpovídá i zásadě minimalizace zásahu veřejné moci vyjádřené v citovaném rozsudku č. j. 7 As 151/2011 - 77, v němž byly podmínky zákona č. 379/2005 Sb. rovněž aplikovány. Samotné užití § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. při kontrole řidičů je zřejmé z výše citované důvodové zprávy a také podle něj policejní orgány fakticky postupují, byť neakceptují poslušnost při určení prostředků zjišťování.

Předkládající druhý senát se ztotožňuje s právními názory vyslovenými v rozsudcích č. j. 7 As 151/2011 - 77, a č. j. 7 As 170/2012 - 24; vydání rozhodnutí v jejich smyslu mu však

pokračování

brání právní názory vyslovené v rozsudcích č. j. 10 As 12/2014 - 35, č. j. 6 Aps 3/2011 - 63, a č. j. 7 Aps 9/2013 - 41.

Rozpory ve stávající judikatuře Nejvyššího správního soudu jsou důvodem pro postoupení věci rozšířenému senátu (§ 17 odst. 1 s. ř. s.).

P o u ě n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

Rozšířený senát bude o věci rozhodovat ve složení: JUDr. Josef Baxa, Mgr. Jana Brothánková, JUDr. Zdeněk Kühn, JUDr. Lenka Matyášová, JUDr. Barbara Pořízková, Mgr. Aleš Roztočil a JUDr. Karel Šimka. Účastníci řízení mohou namítnout podjatost těchto soudců (§ 8 odst. 1 s. ř. s.) do jednoho týdne od doručení tohoto usnesení. V téže lhůtě se mohou k důvodům postoupení věci rozšířenému senátu vyjádřit.

V Brně dne 5. listopadu 2015

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu